

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ

F. G. JACOBS

της 18ης Σεπτεμβρίου 2003¹

1. Στο πλαίσιο της υπό κρίση υποθέσεως, η Ιταλία ζητεί την ακύρωση της αποφάσεως 2001/779/ΕΚ της 15ης Νοεμβρίου 2000 (στο εξής: απόφαση)² με την οποία η Επιτροπή κήρυξε ασύμβατη με την κοινή αγορά την ενίσχυση που η Ιταλία σχεδίαζε να χορηγήσει στη Solar Tech SRL (στο εξής: Solar Tech), στο μέτρο που η έντασή της υπερέβαινε το μέγιστο επιτρεπόμενο εν προκειμένω ποσό.

2. Ειδικότερα, η Ιταλία ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, αρνούμενη να εγκρίνει την αύξηση της εντάσεως της ενισχύσεως που προβλέπεται για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (στο εξής: ΜΜΕ), παρέβη τα άρθρα 87 και 88 ΕΚ, το κοινοτικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις (στο εξής: πλαίσιο ΜΜΕ)³, τη σύσταση 96/280/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Απριλίου 1996, σχετικά με τον ορισμό των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (στο εξής: σύσταση)⁴, καθώς και τις αρχές της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και την νομική ασφάλεια.

Νομικό πλαίσιο

Διατάξεις της Συνθήκης σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις

3. Το άρθρο 87 ΕΚ ορίζει:

«1. Ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχειρίσεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την κοινή αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν η παρούσα Συνθήκη ορίζει άλλως.

[...]

3. Δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την κοινή αγορά:

α) οι ενισχύσεις για την προώθηση της οικονομικής αναπτύξεως περιοχών, στις οποίες το βιοτικό επίπεδο είναι

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η αγγλική.

2 — ΕΕ 2001, L 292, σ. 45.

3 — ΕΕ 1996, C 213, σ. 4.

4 — ΕΕ 1996, L 107, σ. 4.

ασυνήθως χαμηλό ή στις οποίες επικρατεί σοβαρή υποαπασχόληση·

[...]

- γ) οι ενισχύσεις για την προώθηση της αναπτύξεως ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον·

[...]

4. Το άρθρο 88 ΕΚ ορίζει:

«1. Η Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη αυτά. Τους προτείνει τα κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και η λειτουργία της κοινής αγοράς.

2. Αν η Επιτροπή διαπιστώσει, αφού τάξει προηγουμένως στους ενδιαφερομένους προθεσμία για να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους, ότι ενίσχυση που χορηγείται από ένα κράτος ή με κρατικούς πόρους δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά κατά το άρθρο 87, ότι η ενίσχυση αυτή εφαρμόζεται καταχρηστικώς, αποφασίζει ότι το εν λόγω κράτος οφείλει να την καταργήσει ή να την τροποποιήσει εντός προθεσμίας που η ίδια καθορίζει.

[...]

3. Η Επιτροπή ενημερώνεται εγκαίρως περί των σχεδίων που αποβλέπουν να θεσπίσουν ή να τροποποιήσουν τις ενισχύσεις, ώστε να δύναται να υποβάλει τις παρατηρήσεις της. Αν κρίνει ότι σχέδιο ενισχύσεως δεν συμβιβάζεται με την κοινή αγορά, κατά το άρθρο 87, κινεί αμελλητί τη διαδικασία που προβλέπεται από την προηγούμενη παράγραφο. Το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει τα σχεδιαζόμενα μέτρα πριν η Επιτροπή καταλήξει σε τελική απόφαση.»

Οι κατευθυντήριες γραμμές όσον αφορά τις κρατικές ενισχύσεις για τις ΜΜΕ

5. Σχετικά με το ζήτημα των ενισχύσεων στις ΜΜΕ, η ευνοϊκή μεταχείριση θεωρείται, σε κάποιο βαθμό, ως αναγκαία. Οι δικαιολογήσεις της προσεγγίσεως αυτής απαριθμούνται στο σημείο 1.2 του πλαισίου ΜΜΕ, το οποίο προβλέπει ότι «οι ΜΜΕ παίζουν καθοριστικό ρόλο [...] για τη δημιουργία θέσεων εργασίας και, γενικότερα, για την κοινωνική σταθερότητα και την ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων. Είναι ωστόσο γενικά δεκτό ότι οι ΜΜΕ αντιμετωπίζουν ορισμένα μειονεκτήματα που μπορούν να εμποδίσουν την ανάπτυξή τους [...]. Οι δυσκολίες όσον αφορά την πρόσβαση στις κεφαλαιαγορές και σε πιστωτικές διευκολύνσεις αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα μειονεκτήματα και οφείλονται

κατά κύριο λόγο στην ανεπαρκή πληροφόρηση, στις επιφυλάξεις των χρηματοπιστωτικών αγορών να αναλάβουν τους σχετικούς κινδύνους και στις περιορισμένες εγγυήσεις που μπορούν να παράσχουν οι ΜΜΕ. Οι ανεπαρκείς πόροι των ΜΜΕ περιορίζουν επίσης τις δυνατότητες πρόσβασής τους στις αναγκαίες πληροφορίες, ιδίως όσον αφορά τις νέες τεχνολογίες και τις δυναμικές αγορές. Η εφαρμογή, τέλος, νέων ρυθμίσεων συνεπάγεται συχνά ηυξημένο κόστος για τις επιχειρήσεις αυτές. Οι ατέλειες της αγοράς που παρεμποδίζουν την επιθυμητή από κοινωνική άποψη ανάπτυξη των ΜΜΕ δικαιολογούν την παραδοσιακά ευνοϊκή προσέγγιση της Επιτροπής στο θέμα των κρατικών ενισχύσεων υπέρ των ΜΜΕ, υπό την προϋπόθεση ότι [...] οι ενισχύσεις αυτές δεν στρεβλώνουν τους όρους των συναλλαγών σε βαθμό δυσανάλογο σε σχέση με τη συμβολή τους στην υλοποίηση κοινοτικών στόχων. [...]

6. Στο τέταρτο εδάφιο του σημείου 4.2.1 του κοινοτικού πλαισίου προβλέπεται:

«Στις ενισχυόμενες περιοχές, η Επιτροπή θα μπορεί να εγκρίνει υπέρ ΜΜΕ ενισχύσεις οι οποίες υπερβαίνουν το επίπεδο της περιφερειακής ενισχύσεως για επενδύσεις που έχει εγκρίνει για τις μεγάλες επιχειρήσεις στην εν λόγω περιοχή:

[...]

— κατά 15 ποσοστιαίες μονάδες σε ακαθάριστους όρους σε περιοχές του [άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο α', ΕΚ], υπό τον όρο ότι η συνολική ενίσχυση δεν υπερβαίνει το 75 % σε καθαρούς όρους⁵.»

7. Το σημείο 3.2 του πλαισίου ΜΜΕ ορίζει:

«Για την εφαρμογή του παρόντος πλαισίου, οι ΜΜΕ νοούνται κατά την έννοια της σύστασης της Επιτροπής της 3ης Απριλίου 1996 σχετικά με τον ορισμό των ΜΜΕ». Περαιτέρω, το πλαίσιο παραθέτει αυτόν τον ορισμό⁶ και διευκρινίζει ότι «το κριτήριο της ανεξαρτησίας, σύμφωνα με το οποίο μεγάλη επιχείρηση δεν μπορεί να κατέχει 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου της ΜΜΕ, εμπνέεται από την πρακτική πολλών κρατών μελών, στα οποία το ποσοστό αυτό θεωρείται το κατώτατο όριο πέραν του οποίου ο έλεγχος είναι δυνατός.»

5 — Οι ενισχυόμενες περιοχές είναι αυτές που μπορούν να τυγχάνουν περιφερειακής ενισχύσεως βάσει του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο α', ΕΚ (και του άρθρου 87, παράγραφος 3, στοιχείο γ', ΕΚ). Κάθε κράτος μέλος διαθέτει τον δικό του χάρτη περιφερειακών ενισχύσεων όπου επισημαίνονται οι ενισχυόμενες περιοχές καθώς και τα ανώτατα όρια όσον αφορά το μέγεθος της ενισχύσεως. Οι περιφερειακοί χάρτες ενισχύσεων εγκρίνονται από την Επιτροπή.

6 — Βλ. κατωτέρω σκέψη 8.

Η σχετική με τον ορισμό των ΜΜΕ [...] σύσταση

8. Το παράρτημα της συστάσεως φέρει τον τίτλο «Ορισμός των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που ενέκρινε η Επιτροπή».

Το άρθρο 1 του εν λόγω παραρτήματος ορίζει:

«1. Ως μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που στο εξής θα καλούνται “ΜΜΕ”, ορίζονται οι επιχειρήσεις οι οποίες:

- απασχολούν λιγότερους από 250 εργαζομένους,
- έχουν ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 40 εκατομμύρια ECU,

ή

- έχουν ετήσιο συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 27 εκατομμύρια ECU,
- και πληρούν το κριτήριο της ανεξαρτησίας, όπως ορίζεται στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου.

3. Ανεξάρτητες επιχειρήσεις είναι εκείνες που δεν ανήκουν, κατά ποσοστό 25 % ή περισσότερο του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου, σε μία επιχείρηση ή, από κοινού, σε περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στους ορισμούς της ΜΜΕ ή της μικρής επιχείρησης (ανάλογα με την περίπτωση). Υπέρβαση αυτού του ανώτατου ορίου επιτρέπεται στις εξής δύο περιπτώσεις:

- αν η κυριότητα της επιχείρησης ανήκει σε δημόσιες εταιρείες συμμετοχών, σε εταιρείες παροχής επιχειρηματικού κεφαλαίου ή θεσμικούς επενδυτές, και υπό τον όρο ότι δεν ασκείται έλεγχος ούτε ατομικά ούτε από κοινού,
- αν το κεφάλαιο είναι διεσπαρμένο κατά τέτοιο τρόπο ώστε να μην είναι δυνατόν να καθοριστεί ποιος το κατέχει και αν η επιχείρηση δηλώνει ότι μπορεί εύλογα να υποθέσει ότι δεν ανήκει, κατά ποσοστό 25 % ή περισσότερο, σε μία επιχείρηση ή, από κοινού, σε περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες δεν ανταποκρίνονται στους ορισμούς της ΜΜΕ ή της μικρής επιχείρησης (ανάλογα με την περίπτωση).»

9. Το άρθρο 1 της ίδιας της συστάσεως προβλέπει:

έχουν στη διάθεσή τους οι ίσου μεγέθους ανταγωνιστές της· [...]

«Συνιστάται στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας [...]:

— να συμμορφωθούν με τις διατάξεις του άρθρου 1 του παραρτήματος για τα προγράμματά τους τα οποία προορίζονται για τις “ΜΜΕ” [...].»

ότι, όσον αφορά το κριτήριο της ανεξαρτησίας, τα κράτη μέλη, η ΕΤΕπ και το ΕΤαΕ πρέπει να φροντίσουν ώστε ο ορισμός να μην καταστρατηγείται από τις επιχειρήσεις οι οποίες, ενώ τυπικά πληρούν το κριτήριο αυτό, ελέγχονται στην πραγματικότητα από μία μεγάλη επιχείρηση ή από κοινού από περισσότερες μεγάλες επιχειρήσεις·

10. Το άρθρο 2 ορίζει:

[...]

«Οι αριθμοί που αναφέρονται στο άρθρο 1 του παραρτήματος πρέπει να θεωρούνται ως ανώτατα όρια. Τα κράτη μέλη [...] μπορούν, σε ορισμένες περιπτώσεις, να καθορίζουν κατώτερα όρια. Κατά την εφαρμογή ορισμένων πολιτικών τους, μπορούν επίσης να επιλέξουν την εφαρμογή μόνο του κριτηρίου του αριθμού εργαζομένων, εκτός των τομέων στους οποίους ισχύουν οι διάφοροι κανόνες περί κρατικών ενισχύσεων.»

ότι, ως εκ τούτου, πρέπει να καθοριστούν αρκετά αυστηρά κριτήρια για τον ορισμό των ΜΜΕ, ώστε τα μέτρα που προορίζονται γι' αυτές να ευνοούν πράγματι τις επιχειρήσεις για τις οποίες το μέγεθος αποτελεί μειονέκτημα·

[...].»

11. Η δέκατη όγδοη, η δέκατη ένατη και η εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη του προοιμίου της συστάσεως έχουν ως εξής:

Το πολυτομεακό πλαίσιο των ενισχύσεων για την περιφέρεια

«ότι η ανεξαρτησία αποτελεί επίσης βασικό κριτήριο: μια ΜΜΕ που ανήκει σε έναν μεγάλο όμιλο έχει πρόσβαση σε κεφάλαια και υποστήριξη που δεν τα

12. Το πολυτομεακό πλαίσιο των ενισχύσεων για την περιφέρεια υπέρ μεγάλων επενδυτικών προγραμμάτων (στο εξής:

πολυτομεακό πλαίσιο)⁷ προβλέπει ότι «υπάρχει ανάγκη συστηματικότερου ελέγχου των ενισχύσεων που χορηγούνται για κινητά επενδυτικά σχέδια μεγάλης κλίμακας» (σημείο 1.1).

13. Δυνάμει του σημείου 2.1 του πολυτομεακού πλαισίου, επιβάλλεται στα κράτη μέλη η υποχρέωση να κοινοποιούν, σύμφωνα με το άρθρο 88, παράγραφος 3, ΕΚ, οποιαδήποτε πρόταση χορήγησης, για περιφερειακή επένδυση, ενισχύσεως στο πλαίσιο εγκεκριμένου προγράμματος ενισχύσεων, όταν α) το συνολικό κόστος του σχεδίου είναι τουλάχιστον 50 εκατομμύρια ECU συν σωρευτική ένταση ενισχύσεως εκφρασμένη ως ποσοστό του επιλέξιμου επενδυτικού κόστους τουλάχιστον ίση προς το 50 % του ανώτατου ορίου περιφερειακής ενισχύσεως για μεγάλες επιχειρήσεις της υπό κρίση περιοχής συν ενίσχυση για κάθε δημιουργούμενη ή σωζόμενη θέση εργασίας, ανερχόμενη τουλάχιστον σε 40 000 ECU ή β) συνολική ενίσχυση ανερχόμενη σε τουλάχιστον 50 εκατομμύρια ECU.

14. Το σημείο 3.1 του πολυτομεακού πλαισίου προβλέπει:

«Η Επιτροπή θα καθορίζει, βάσει του μαθηματικού τύπου που παρατίθεται στο σημείο 3.10, το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο έντασης για κάθε πρόταση χορήγησης ενισχύσεως. Ο υπολογισμός θα αρχίζει με τον καθορισμό της ανώτατης έντασης ενισχύσεως (ανώτατο όριο περιφερειακής ενισχύσεως) την οποία θα μπορούσε να λάβει μία μεγάλη επιχείρηση στην υπό κρίση ενισχυόμενη περιοχή στο πλαίσιο του εγκεκριμένου συστήματος

περιφερειακής ενισχύσεως που ισχύει κατά το χρόνο της κοινοποίησης (εκτός αν πρόκειται για ενίσχυση ad hoc οπότε ισχύει το ανώτατο όριο ενισχύσεως που έχει καθορισθεί για την περιοχή). Στο ποσοστό αυτό θα εφαρμοσθούν κατόπιν διάφοροι συντελεστές προσαρμογής βάσει των τριών ειδικών κριτηρίων αξιολόγησης (βλέπε παρακάτω) προκειμένου να υπολογισθεί το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο έντασης για το υπό κρίση σχέδιο.»

15. Τα σημεία 3.2 έως 3.10 του πολυτομεακού καθορίζονται τα τρία κριτήρια –η κατάσταση του ανταγωνισμού, ο παράγων κεφάλαιο-εργασία, ο περιφερειακός αντίκτυπος– καθώς και ο τύπος ο οποίος πρέπει να εφαρμόζεται επ' αυτών και να επιτρέπει να υπολογίζεται το μέγιστο ποσό της επιτρεπόμενης ενισχύσεως. Σύμφωνα με το σημείο 3.10, παράγραφος 3, κανένα σχέδιο δεν μπορεί να τυγχάνει ενισχύσεως υπερβαίνουσας το περιφερειακό ανώτατο όριο.

Η ενώπιον της Επιτροπής διαδικασία

16. Με έγγραφο της 24ης Νοεμβρίου 1999, η Ιταλία κοινοποίησε στην Επιτροπή το σχέδιο ενισχύσεως υπέρ της Solar Tech. Το προβλεπόμενο σχέδιο συνίστατο στη χορήγηση χαριστικής επιδοτήσεως 42 788 290 ευρώ η οποία επρόκειτο να χρησιμεύσει για την οικοδόμηση εργοστασίου προοριζομένου για την παραγωγή άμορφης μεμβράνης σιλικόνης και ολοκληρωμένων ηλιακών επιφανειών, κείμενου στην Manfredonia, Foggia. Η ενίσχυση προβλεπόταν από το Secondo Protocollo Aggiuntivo del Contratto d'Area

7 — ΕΕ 1998, C 107, σ. 7.

per l'Area di Manfredonia (δεύτερο πρόσθετο πρωτόκολλο της περιφερειακής σύμβασης για την Manfredonia, στο εξής: Secondo Protocollo), της 19ης Μαρτίου 1999, στο πλαίσιο περιφερειακού σχεδίου ενισχύσεως εγκριθέντος από την Επιτροπή με έγγραφο της 30ής Ιουνίου 1997⁸. Ενόψει του συνολικού κόστους του σχεδίου, η ένταση της ενισχύσεως σε συνδυασμό με την αναλογία της ενισχύσεως ανά δημιουργηθείσα θέση εργασίας, η ενίσχυση έπρεπε να κοινοποιηθεί σύμφωνα με το πολυτομεακό πλαίσιο.

17. Μολονότι η ένταση της σχεδιαζομένης ενισχύσεως έφθανε το 50,14 % σε ισοδύναμο καθαρός επιδότησης (IKE)⁹, το οποίο υπερβαίνει την ένταση της επιτρεπομένης μεγίστης ενισχύσεως στη συγκεκριμένη περίπτωση (40 % σε καθαρό ισοδύναμο επιχορήγησης), η Ιταλία ισχυρίζεται ότι η ενίσχυση έπρεπε να επιτραπεί λόγω του γεγονότος ότι η Solar Tech πληρούσε τις προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί ως ΜΜΕ κατά την έννοια του πλαισίου ΜΜΕ και δικαιούνταν, ως εκ τούτου, να λάβει την προσαύξηση του 15 % σε ακαθάριστο ισοδύναμο επιχορήγησης (ΑΙΕ)¹⁰ προς όφελος των ΜΜΕ στις ενισχυόμενες περιοχές.

18. Διατηρώντας αμφιβολίες ως προς το αν η Solar Tech έπρεπε να καταταγεί στις ΜΜΕ, σύμφωνα με το κοινοτικό πλαίσιο και σχετικά με το αν αυτή αντιμετώπιζε τις τυπικές δυσκολίες των ΜΜΕ, η Επιτροπή πληροφόρησε την Ιταλία, με έγγραφο της 4ης Απριλίου 2000, ότι είχε αποφασίσει να κινήσει διαδικασίας βάσει του άρθρου 88, παράγραφος 2, ΕΚ¹¹.

19. Η Επιτροπή έκρινε ότι, έστω και αν η Solar Tech πληρούσε, από καθαρώς τυπική άποψη, τα κριτήρια του ορισμού της ΜΜΕ όπως προέκυπτε από το πλαίσιο ΜΜΕ, περισσότεροι του ενός παράγοντες συνηγορούσαν υπέρ του ότι αυτή αποτελούσε, στην πραγματικότητα, μέρος του μεγάλου βιομηχανικού ομίλου Permasteelisa, ο οποίος ειδικεύεται στον τομέα των παραπετασμάτων τοίχων και λοιπών υλικών επενδύσεως για μεγάλα έργα αστικής υποδομής. Μολονότι η οικεία εμπορική εταιρία του ομίλου, η Permasteelisa SpA, κατείχε μόλις το 24 % της Solar Tech, το εναπομένον 76 % ανήκε σε τρία φυσικά πρόσωπα που όλα τους κατείχαν διευθυντικές θέσεις στον όμιλο Permasteelisa και διέθεταν ελέγχουσα συμμετοχή στην εταιρία holding του ομίλου. Προέκυψε επίσης ότι η Solar Tech ήταν ενταγμένη (τουλάχιστον μερικώς) στον όμιλο: τα προϊόντα της συμπλήρωναν ή αποτελούσαν μέρος της κλίμακας προϊόντων του ομίλου και η Permasteelisa παρείχε, προφανώς, διαχειριστική (διανομή) και οικονομική στήριξη στην εταιρία. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή έκρινε ότι «η νομική μορφή της Solar Tech παρακάμπτει τον ορισμό της ΜΜΕ και, κατ' αυτόν τον τρόπο, επιτρέπει να

8 — Ενίσχυση 27/A/97, έγγραφο της Επιτροπής SG(97) D/4949 της 30ής Ιουνίου 1997. Μολονότι η ενίσχυση χορηγήθηκε πριν από την κοινοποίηση, η απόφαση περί χορηγήσεως της ενισχύσεως εξαρτά την καταβολή στον δικαιούχο από την εκ μέρους της Επιτροπής έγκριση, οπότε η ενίσχυση δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως μη κοινοποιηθείσα ενίσχυση.

9 — Παράρτημα Ι των κατευθυντηρίων γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα (ΕΕ C 74, της 10ης Μαρτίου 1998, σ. 9) ορίζει ότι: «ο υπολογισμός του ΚΙΕ συνίσταται στην αναγωγή όλων των μορφών επενδυτικών ενισχύσεων [...], σε έναν κοινό παρονομαστή, ανεξάρτητο από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος: η καθαρή ένταση της ενισχύσεως, η οποία επιτρέπει τη σύγκριση των ενισχύσεων μεταξύ τους ή με προκαθορισμένα ανώτατα όρια» (σ. 19).

10 — Την ονομαστική αξία (πριν από τον φόρο) των επιχορηγήσεων ως μέρος του κόστους επενδύσεως.

11 — ΕΕ 2000, C 142, σ. 11.

χορηγηθεί σε μια μεγάλη επιχείρηση ενίσχυση με ένταση που προορίζεται για τις ΜΜΕ».

Η απόφαση της 15ης Νοεμβρίου 2000

20. Στις 15 Νοεμβρίου 2000, η Επιτροπή εξέδωσε την προσβαλλομένη απόφαση.

21. Στις αιτιολογικές σκέψεις της εν λόγω αποφάσεως, η Επιτροπή παρατηρεί ότι:

«(34) Το πλαίσιο των ενισχύσεων υπέρ των ΜΜΕ εξηγεί στο σημείο 1.2 ότι οι ΜΜΕ, που διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη σύσταση θέσεων εργασίας, πρέπει να αντιμετωπίσουν ορισμένα μειονεκτήματα τα οποία μπορούν να δυσχεράνουν την ανάπτυξή τους. Μεταξύ των μειονεκτημάτων αυτών αναφέρονται οι δυσχέρειες πρόσβασης σε κεφάλαια και σε πιστώσεις, οι δυσχέρειες πρόσβασης στην πληροφόρηση, οι νέες τεχνολογίες, οι δυνητικές αγορές, το κόστος που απορρέει από νέες κανονιστικές ρυθμίσεις κ.λπ.

(35) Έτσι, η προσαύξηση των ποσών των ενισχύσεων που προβλέπονται υπέρ των ΜΜΕ αιτιολογείται, πέραν της συμβολής των ΜΜΕ στο κοινό συμφέρον, από την αναγκαιότητα αντιστάθμισης των μειονεκτημάτων από τα οποία πάσχουν οι ΜΜΕ ενόψει του θετικού ρόλου τον οποίο διαδραματίζουν. Πάντως, έχει σημασία να διασφαλισθεί ότι αυτή η προσαύξηση ενίσχυσης θα προορίζεται πράγματι για επιχειρήσεις που πάσχουν από τα

μειονεκτήματα αυτά. Ειδικότερα, ο χρησιμοποιούμενος ορισμός των ΜΜΕ πρέπει να περιορίζει την έννοια των ΜΜΕ κατά τρόπο ώστε να περιλαμβάνει το σύνολο των επιχειρήσεων που παράγουν τα αναμενόμενα θετικά εξωτερικά αποτελέσματα και πάσχουν από τα μειονεκτήματα που περιγράφηκαν παραπάνω και να μην περιλαμβάνονται παρά μόνον αυτές. Κατά συνέπεια, ο ορισμός αυτός δεν μπορεί να διευρυνθεί ώστε να περιλάβει τις πολυάριθμες επιχειρήσεις μεγαλύτερων διαστάσεων, που δεν παρουσιάζουν υποχρεωτικά τα θετικά εξωτερικά αποτελέσματα ή τα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν τον τομέα ΜΜΕ. Πράγματι, οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε αυτές τις τελευταίες επιχειρήσεις κινδυνεύουν να στρεβλώσουν περισσότερο τις συνθήκες του ανταγωνισμού και τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

Η αρχή αυτή απορρέει από την εικοστή δεύτερη αιτιολογική σκέψη της [σύστασης ΜΜΕ]:

“ότι πρέπει να καθορισθούν αρκετά αυστηρά κριτήρια για τον ορισμό των ΜΜΕ, ώστε τα μέτρα που προορίζονται για αυτές να ευνοούν πράγματι τις επιχειρήσεις για τις οποίες το μέγεθος αποτελεί μειονέκτημα.”

(36) Κατά συνέπεια, βάσει των αρχών αυτών, πρέπει να καθορισθεί το αν η Solar Tech ανταποκρίνεται στα κριτήρια των ΜΜΕ. Λοιπόν, η επιχείρηση αυτή δεν πληροί τους όρους για να μπορεί να επωφεληθεί της προσαύξησης των ενισχύσεων που προβλέπεται υπέρ των ΜΜΕ.

Πράγματι, από οικονομικής απόψεως, η Solar Tech πρέπει να θεωρηθεί ως επιχείρηση που αποτελεί τμήμα του ομίλου Permasteelisa, που είναι μια μεγάλη επιχείρηση, έστω και αν η Permasteelisa κατέχει μόνο το 24 % της Solar Tech. Όμως, χάρη στους οικονομικούς, χρηματοπιστωτικούς και οργανικούς δεσμούς που υπάρχουν μεταξύ των δύο ευκαιριών, η Solar Tech δεν πάσχει ή μόνο σε πολύ μικρό βαθμό από τα μειονεκτήματα από τα οποία συνήθως πάσχουν οι MME και τα οποία αποτελούν έναν από τους βασικούς λόγους της προσαύξησης του μέγιστου ποσού της ενίσχυσης υπέρ των επιχειρήσεων αυτών.»

22. Επομένως, σύμφωνα με την Επιτροπή, η Solar Tech έπρεπε να θεωρηθεί ως εταιρία αποτελούσα μέρος του ομίλου Permasteelisa. Συναφώς, το εν λόγω κοινοτικό όργανο αναφέρθηκε στους στενούς δεσμούς μεταξύ του ομίλου και της Solar Tech, πράγμα που προκύπτει από την κατανομή των μεριδίων της τελευταίας. Η Επιτροπή μνημόνευσε επίσης ότι, στην κοινοποίησή, της η Ιταλία αναγνώρισε ότι «η βασική ιδέα της επένδυσης αυτής είναι το γεγονός ότι ο όμιλος Permasteelisa, που είναι παγκόσμιος ηγέτης στον τομέα της παραγωγής και της συναρμολόγησης επενδύσεων για μεγάλα έργα υποδομής επιθυμεί, μέσω αυτού του τρόπου, να διευρύνει την κλίμακα προϊόντων του στις ηλιακές τεχνολογίες». Κατόπιν αυτού, η Επιτροπή έκρινε ότι, λαμβανομένων υπόψη των εξαιρετικά στενών σχέσεων της με την Permasteelisa όπως έχουν ανωτέρω περιγραφεί, η Solar Tech

δεν μπορούσε να υφίσταται τις δυσχέρειες τις οποίες αντιμετώπιζαν οι MME, ειδικότερα καθόσον αφορά την πρόσβαση στις πηγές χρηματοδότησης και τη δυνατότητα υπερκεράσεως των τεχνολογικού χαρακτήρα και σχετικών με τη διανομή εμποδίων. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η Solar Tech δεν μπορεί να επωφεληθεί της προσαύξησης υπέρ των MME διότι λόγω των οικονομικών χρηματοπιστωτικών και οργανικών της δεσμών με την Permasteelisa δεν πάσχει από τα τυπικά μειονεκτήματα των MME στις οποίες αναφέρεται η κοινοτική κανονιστική ρύθμιση. Κατά συνέπεια, η προσαύξηση του 15 % ΑΙΕ υπέρ των MME δεν εφαρμόζεται στη συγκεκριμένη περίπτωση». Περαιτέρω, η Επιτροπή εφάρμοσε τον προβλεπόμενο στο πολυτομεακό πλαίσιο τύπο και έκρινε ότι η ένταση της σχεδιαζομένης ενίσχυσης (45 %) ήταν, αντίθετα προς όσα προβλέπονται στο σημείο 3.10 (3) του πολυτομεακού πλαισίου, μεγαλύτερη του ανωτάτου περιφερειακού πλαισίου (40 %).

23. Έτσι, το άρθρο 1 της αποφάσεως ορίζει:

«Η κρατική ενίσχυση που προτίθεται να εκτελέσει η Ιταλία υπέρ της Solar Tech srl, για ποσό ύψους 42 788 290 ευρώ, είναι ασυμβίβαστη προς την κοινή αγορά στο βαθμό που η ένταση της είναι ανώτερη της μέγιστης αποδεκτής έντασης στη συγκεκριμένη περίπτωση (40% ΚΙΕ).

Για τον λόγο αυτό, η εν λόγω ενίσχυση δεν μπορεί να εκτελεστεί πέραν του ορίου που αντιστοιχεί σε ένταση 40 % ΚΙΕ.»

Η προσφυγή ακυρώσεως

24. Με την προσφυγή της της 19ης Φεβρουαρίου 2001, η Ιταλία προβάλλει ένα και μόνο λόγο ακυρώσεως αποτελούμενο από τρία σκέλη. Ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή, μη εφαρμόζοντας την προσαύξηση της εντάσεως ενισχύσεως που προβλέπεται προς όφελος των ΜΜΕ, έχει παραβεί:

- το άρθρο 87 ΕΚ, τη σύσταση και το πλαίσιο ΜΜΕ·
- το άρθρο 88, παράγραφος 1, ΕΚ·
- τις αρχές της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της ασφαλείας δικαίου.

25. Κατά συνέπεια, η Ιταλία ζητεί από το Δικαστήριο να ακυρώσει την απόφαση και να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα. Το καθού κοινοτικό όργανο ζητεί από το Δικαστήριο να απορρίψει την προσφυγή και να καταδικάσει την Ιταλία στα δικαστικά έξοδα.

Η προβαλλόμενη παράβαση του άρθρου 87 ΕΚ, της συστάσεως και του πλαισίου ΜΜΕ

26. Κατ' αρχάς, η Ιταλία διατείνεται ότι η Επιτροπή δεν εφάρμοσε ορθώς τη σύσταση και το πλαίσιο ΜΜΕ και, ως εκ τούτου, παρέβη τα κείμενα αυτά καθώς και το άρθρο 87 ΕΚ.

27. Η Ιταλία ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή στήριξε την απόφασή της στον ορισμό της εννοίας των ΜΜΕ ο οποίος διαφέρει από αυτόν που περιλαμβάνεται στην σύσταση και στο πλαίσιο ΜΜΕ. Η Solar Tech σαφώς πληροί τις προϋποθέσεις του κοινοτικού ορισμού της ΜΜΕ και, ειδικότερα, αυτήν της ανεξαρτησίας. Η Επιτροπή δεσμευόταν από το δικό της πλαίσιο ΜΜΕ και όφειλε να περιοριστεί στην εφαρμογή των περιλαμβανομένων σ' αυτό συγκεκριμένων κριτηρίων. Το εν λόγω κοινοτικό όργανο δεν διέθετε, εν προκειμένω, κανένα περιθώριο εκτιμήσεως και, εφόσον πληρούνταν οι καθορισμένες από το σύστημα αυτό σαφείς απαιτήσεις, δεν μπορούσε ούτε να λάβει υπόψη άλλους παράγοντες ούτε να προβεί σε άλλες εκτιμήσεις. Εξάλλου, η τέταρτη παράγραφος του σημείου 4.2.1 του πλαισίου ΜΜΕ δεν παρείχε σε κανέναν οποιαδήποτε εξουσία εκτιμήσεως του ζητήματος εάν μια επιχείρηση που πληρούσε τις προβλεπόμενες από τον ορισμό των ΜΜΕ προϋποθέσεις πράγματι αντιμετώπιζε τις τυπικές δυσκολίες των ΜΜΕ. Εφόσον η Solar Tech πληρούσε τα κριτήρια του ορισμού μιας ΜΜΕ, έπρεπε να υποθεθεί ότι αντιμετώπιζε τέτοιες δυσκολίες. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή είχε την υποχρέωση να επιτρέψει την ενίσχυση μέχρι την προσαυξημένη μέγιστη ένταση προς όφελος των ΜΜΕ.

28. Δεν βρίσκω τα επιχειρήματα αυτά πειστικά.

29. Το ζήτημα του ορισμού μιας ΜΜΕ καθώς και η δυνατότητα να επιτραπεί προσαυξημένη ένταση ενισχύσεως συνδέονται στενώς και, σε σημαντικό βαθμό, εξετάζονται από κοινού στην απόφαση. Ωστόσο, για λόγους σαφήνειας, θα αναλύσω τα ζητήματα αυτά χωριστά.

Ο ορισμός μιας ΜΜΕ στο πλαίσιο της συστάσεως και του πλαισίου ΜΜΕ

30. Η Επιτροπή έχει αναγνωρίσει ότι η Solar Tech πληρούσε, από καθαρώς τυπική άποψη, τα κριτήρια του ορισμού μιας ΜΜΕ. Ωστόσο, το εν λόγω κοινοτικό όργανο έκρινε ότι, ενόψει των λίων στενών δεσμών της με την Permasteelisa, η Solar Tech έπρεπε να θεωρηθεί ότι αποτελούσε μέρος του ομίλου Permasteelisa και, κατά συνέπεια, δεν αντιμετώπιζε τις δυσκολίες που χαρακτηρίζουν τις ΜΜΕ.

31. Πρέπει, κατ' αρχάς, να σημειωθεί ότι τα περιστατικά επί των οποίων η Επιτροπή στηρίζει την απόφασή της έχουν ομοθύμως γίνει αποδεκτά στο μέτρο που από την κοινοποίηση σαφώς προέκυπτε ότι όλα τα μερίδια στη Solar Tech κατέχονταν είτε από την Permasteelisa SpA είτε από τρεις ιδιώτες που ήσαν μέτοχοι ή ασκούντες επιρροή διευθύνοντες στο πλαίσιο του ομίλου Permasteelisa, ότι σκοπός της συστάσεως της Solar Tech ήταν να καταστεί δυνατό στην Permasteelisa να επεκτείνει την κλίμακα των προϊό-

των της, ότι η Solar Tech προμήθευε με σημαντικό μέρος της παραγωγής της απευθείας τον όμιλο και ότι μπορούσε να απολαμβάνει των τεχνολογικών γνώσεων, των εμπορικών επαφών και των χρηματοπιστωτικών δυνατοτήτων του ομίλου Permasteelisa.

32. Το ζήτημα είναι αν κατά το χρονικό σημείο, κατά το οποίο επρόκειτο να προσδιοριστεί το εάν η Solar Tech πληρούσε το προβλεπόμενο στον ορισμό της ΜΜΕ κριτήριο ανεξαρτησίας, η Επιτροπή δικαιούνταν να λάβει αυτούς τους παράγοντες υπόψη ή εάν, αντιθέτως, δεν της επιτρεπόταν να εξετάσει καμία άλλη πτυχή του ζητήματος εκτός αυτής της αυστηρής τυπικής τηρήσεως του κανόνα κατά τον οποίο μία ή περισσότερες επιχειρήσεις που δεν είναι ΜΜΕ δεν μπορούν να κατέχουν άνω του 25 % του κεφαλαίου ή των δικαιωμάτων ψήφου.

33. Η γνώμη μου είναι ότι η Επιτροπή δικαιούνταν να ερμηνεύσει και να εφαρμόσει το κριτήριο της ανεξαρτησίας σύμφωνα με τον σκοπό του, όπως ακριβώς αυτός εκφράζεται τόσο στο πλαίσιο ΜΜΕ όσο και στο προοίμιο της συστάσεως, δηλαδή την ανάγκη ώστε τα πλέον γενναιόδωρα όρια της ενισχύσεως στις ΜΜΕ να είναι πράγματι επωφελή για τις επιχειρήσεις για τις οποίες το μέγεθος αποτελεί εμπόδιο και όχι γι' αυτές που ανήκουν σε μεγάλο όμιλο και, επομένως, έχουν πρόσβαση σε πόρους τους οποίους δεν διαθέτουν οι ανταγωνιστές ισοδύναμου μεγέθους ή γι' αυτές οι οποίες, καιτοι τύποις ανεξάρτητες, ελέγχονται στην πραγματι-

κότητα από μεγαλύτερες επιχειρήσεις. Στην αλληλουχία αυτή, πρέπει να λαμβάνεται μέριμνα ώστε ο ορισμός να μην καταστρατηγείται για λόγους καθαρά τυπικούς¹².

34. Ενόψει του σκοπού αυτού, θεωρώ ορθό να ενδιαφέρεται η Επιτροπή, πέραν του τύπου που περιβάλλει μια επιχείρηση, και στην ουσία της. Υπό το πρίσμα αυτό, η σχέση μεταξύ Solar Tech και ομίλου Permasteelisa είναι σαφώς διαφορετική αυτής που υφίσταται γενικώς μεταξύ χωριστών και ανεξαρτήτων επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, πρέπει να θεωρηθεί ότι η εν λόγω εταιρία δεν αποτελεί μια «αληθινή» ΜΜΕ αλλά μάλλον μια όλως εντεταγμένη σε ευρύ όμιλο επιχείρηση, μη αντιμετωπίζουσα, λόγω αυτής της εντάξεως, τις δυσκολίες που λαμβάνει υπόψη το ισχύον επί των ΜΜΕ καθεστώς.

35. Είναι γεγονός ότι η σύσταση και το πλαίσιο ΜΜΕ προβλέπουν ένα λιαν συγκεκριμένο ανώτατο όριο συμμετοχής προκειμένου να προσδιοριστεί αν μια επιχείρηση είναι ανεξάρτητη. Ωστόσο, δεν μπορεί να αμφισβητηθεί ότι, έστω και κάτω αυτού του ορίου, είναι δυνατό, βάσει άλλων σημαντικών περιστάσεων, να μπορεί ενίοτε να καταδειχθεί ότι μια επιχείρηση δεν είναι στην πραγματικότητα ανεξάρτητη. Η Ιταλία αναγνώρισε τούτο σιωπηρώς κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, όταν παραδέχθηκε ότι ο έλεγχος δεν εξηρτάτο κατ' ανάγκη από το μέγεθος της μετοχικής συμμετοχής. Ο εκπρόσωπος της Ιταλικής Κυβερνήσεως μνημόνευσε τον κανονισμό για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρή-

σεων¹³ προκειμένου να καταδείξει το ότι το κριτήριο του ελέγχου περιγράφεται τόσο ευρέως ώστε να καλύπτει όλες τις καταστάσεις κατά τις οποίες υφίσταται οποιαδήποτε δυνατότητα ασκήσεως αποφασιστικής επιρροής¹⁴. Ωστόσο, αντίθετα προς την Ιταλία, δεν θεωρώ ότι το γράμμα της συστάσεως και του πλαισίου ΜΜΕ εμποδίζουν την Επιτροπή να υιοθετήσει παρόμοια προσέγγιση όταν είναι ανάγκη τα κείμενα αυτά να ερμηνευθούν ενόψει του σκοπού τους και, ως εκ τούτου, να αποφεύγονται άστοχες αποφάσεις¹⁵.

36. Εξάλλου, η Ιταλία ισχυρίζεται ότι η σύσταση ρητώς προβλέπει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες το όριο του 25 % μπορεί να αυξηθεί ή να μειωθεί¹⁶. Ωστόσο, νομίζω ότι ο ορισμός των δύο χαρακτηριστικών περιπτώσεων κατά τις οποίες το

14 — Το άρθρο 3 του κανονισμού για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων ορίζει, μεταξύ άλλων:

«3. Για την εφαρμογή του παρόντος κανονισμού, ο έλεγχος απορρέει από δικαιώματα, συμβάσεις ή άλλα μέσα, τα οποία, είτε μεμονωμένα είτε από κοινού με άλλα, και λαμβανομένων υπόψη των σχετικών πραγματικών ή νομικών περιστάσεων, παρέχουν τη δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της δραστηριότητας μιας επιχείρησης, και ιδίως από:

α) δικαιώματα κυριότητας ή επικρατίας επί του συνόλου ή μέρους των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης·

β) δικαιώματα ή συμβάσεις που παρέχουν δυνατότητα καθοριστικού επηρεασμού της σύνθεσης, των συσκέψεων ή των αποφάσεων των οργάνων μιας επιχείρησης·

4. Ο έλεγχος αποκτάται από το ή τα πρόσωπα ή επιχειρήσεις που

α) είναι υποκείμενα αντών των δικαιωμάτων ή δικαιούχοι εκ των συμβάσεων αυτών·

β) χωρίς να είναι υποκείμενα των δικαιωμάτων αυτών ή δικαιούχοι εκ των συμβάσεων αυτών, δικαιούνται να ασκούν τα εξ αυτών απορροφούντα δικαιώματα.»

15 — Ίσως ένα πρόσθετο σημείο ότι η σύσταση αντικαταστάθηκε προσφάτως από τη σύσταση της Επιτροπής 2003/361/ΕΚ, της 6ης Μαΐου 2003, σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσίων επιχειρήσεων (ΕΕ 2003 L 124, σ. 36), που προβλέπει ένα πλέον εύστοχο ορισμό αυτού που είναι μια αυτόνομη επιχείρηση (βλ., ειδικότερα, το άρθρο 3 του παραρτήματος). Εάν αυτό το νέο κείμενο ετύγχανε εφαρμογής όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση, είναι ηλίον φανερότερο ότι η Solar Tech δεν θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ΜΜΕ.

16 — Βλ. το δεύτερο μέρος του άρθρου 1, παράγραφος 3, του παραρτήματος της συστάσεως, στο πλαίσιο ΜΜΕ (η αντίστοιχη διάταξη είναι η δεύτερη παράγραφος του σημείου 3.2), και το άρθρο 2 του διατακτικού μέρους της συστάσεως.

12 — Βλ. σημείο 1.2 του προμνημονευθέντος στην ανωτέρω σκέψη 5 πλαισίου ΜΜΕ καθώς και τις προπαρατεθείσες στην ανωτέρω σκέψη 11 αιτιολογικές σκέψεις του προοιμίου της συστάσεως.

13 — Κανονισμός (ΕΟΚ) 4064/89 του Συμβουλίου, της 21ης Δεκεμβρίου 1989, για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (ΕΕ L 393, σ. 1).

όριο αυτό μπορεί να αυξηθεί μάλλον επιρρωννύει την άποψη κατά την οποία μια επιχείρηση μπορεί να χαρακτηριστεί ως ΜΜΕ και να τύχει, ως εκ τούτου, ευνοϊκής μεταχειρίσεως μόνον εάν από τις περιστάσεις καταφαίνεται ότι είναι πράγματι ανεξάρτητη σε σχέση με τις μεγάλες εταιρίες. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά το άρθρο 2 του διατακτικού μέρους της συστάσεως όπου προβλέπεται ότι τα κριτήρια μέλη έχουν την ευχέρεια να καθορίζουν «σε ορισμένες περιπτώσεις» όρια κατώτερα αυτών που προβλέπονται από το άρθρο 1 του παραρτήματος. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι ο λόγος υπέρθεσης αυτής της διακριτικής εξουσίας είναι να διασφαλιστεί ότι η επιχείρηση που επιδιώκει να τύχει της μεταχειρίσεως που επιφυλάσσεται στις ΜΜΕ είναι πράγματι ΜΜΕ.

37. Τέλος, δεν συμφωνώ με την Ιταλική Κυβέρνηση όταν αυτή ισχυρίζεται ότι η Επιτροπή δεν έχει τηρήσει το άρθρο 87 ΕΚ.

38. Η θέσπιση του πλαισίου ή άλλων τύπων soft law (μη αυστηρού δικαίου) που προβλέπονται, για λόγους ενημέρωσης και χάριν της μερίμνας απλοουστεύσεως, τα κριτήρια που η Επιτροπή σκοπεύει να εφαρμόσει κατά την εξέταση του ζητήματος εάν ένα σχέδιο ενισχύσεως είναι συμβατό με την κοινή αγορά δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να συνιστά παρέκκλιση από το άρθρο 87¹⁷ και δεν απαλλάσσει την Επιτροπή από την υποχρέωση να

εκτιμά κάθε υπόθεση από πλευράς των κριτηρίων της διατάξεως αυτής. Εφόσον επιβάλλεται από τις περιστάσεις, η Επιτροπή διατηρεί την εξουσία της να παρεκκλίνει από ή να τροποποιεί τις κατευθυντήριες γραμμές¹⁸. Η εξουσία εκτιμήσεως της Επιτροπής δεν μπορεί να περιορίζεται κατά τρόπο οριστικό από τη θέσπιση τέτοιων κειμένων¹⁹. Έτσι, η Επιτροπή μπορεί εν προκειμένω, να παρεκκλίνει εφόσον η εφαρμογή των εν λόγω κειμένων σε συγκεκριμένη περίπτωση θα μπορούσε να συνιστά παράβαση του άρθρου 87 ΕΚ.

39. Ωστόσο, όπως έχω εκθέσει ανωτέρω, είμαι, εν πάση περιπτώσει, της γνώμης ότι η Επιτροπή δεν έχει παρεκκλίνει εν προκειμένω από το πλαίσιο ΜΜΕ αλλά έχει απλώς ερμηνεύσει τον ορισμό της ΜΜΕ με βάση τον υποκείμενο σκοπό. Δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι η Επιτροπή, μη δεχόμενη ότι μια επιχείρηση που αποτελεί μέρος μεγαλύτερου ομίλου μπορεί να χαρακτηριστεί ως ΜΜΕ, παρέβη το άρθρο 87 ΕΚ. Εξάλλου, η Επιτροπή, επιφυλάσσοντας διαφορετική μεταχείριση σε διαφορετικές καταστάσεις –αυτές των μεγάλων εταιριών και αυτές των ΜΜΕ– διασφαλίζει επίσης την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως²⁰.

17 — Αποφάσεις της 24ης Φεβρουαρίου 1987, 310/85, Deufil κατά Επιτροπής (Συλλογή 1987, σ. 901, σκέψη 22)· της 26ης Σεπτεμβρίου 2002, C-351/98, Βασιλειο της Ισπανίας κατά Επιτροπής (Συλλογή 2002, σ. I-8031, σκέψη 53· της 12ης Δεκεμβρίου 1996, T-380/94, AUFFASS και AKT κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. II-2169, σκέψη 57)· της 5ης Νοεμβρίου 1997, T-149/95, Ducros κατά Επιτροπής (Συλλογή 1997, σ. II-2031, σκέψη 61), και της 30ής Απριλίου 1998, T-214/95, Het Vlaamse Gewest κατά Επιτροπής (Συλλογή 1998, σ. II-717, σκέψη 79).

18 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 17 απόφαση Het Vlaamse Gewest κατά Επιτροπής, σκέψη 89.

19 — Σύγκριση με τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα Warner στην υπόθεση 81/72, απόφαση της 5ης Ιουνίου 1973 (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 553).

20 — Προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 17 απόφαση Het Vlaamse Gewest, σκέψη 89.

*Η εξουσία εγκρίσεως προσαυξήσεως της
μεγίστης επιτρεπομένης εντάσεως*

40. Στο προηγούμενο μέρος κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η Επιτροπή δικαιούνταν να θεωρήσει ότι η Solar Tech δεν αποτελούσε ΜΜΕ.

41. Ωστόσο, είμαι της γνώμης ότι, έστω και αν η Solar Tech μπορούσε να θεωρηθεί ΜΜΕ, παρ' όλ' αυτά δεν θα δικαιούνταν να λάβει την προσαύξηση της μεγίστης εντάσεως της ενισχύσεως για τις ΜΜΕ.

42. Στην τέταρτη παράγραφο του σημείου 4.2.1 του πλαισίου ΜΜΕ προβλέπεται ότι «η Επιτροπή θα μπορεί να εγκρίνει υπέρ των ΜΜΕ ενισχύσεις οι οποίες υπερβαίνουν το επίπεδο της περιφερειακής ενίσχυσης για επενδύσεις που έχει εγκρίνει για τις μεγάλες επιχειρήσεις στην εν λόγω περιοχή»²¹ με διαφορετικά ποσοστά, ανάλογα με την περιοχή, και, ειδικότερα, κατά 15 % στην επίμαχη περιοχή. Από το κείμενο αυτό σαφώς προκύπτει ότι η Επιτροπή δεν υποχρεούται αλλά απλώς δικαιούται να επιτρέπει οποιαδήποτε προσαύξηση.

43. Εξάλλου, αντίθετα προς όσα επικαλείται η Ιταλία, το κείμενο αυτό δεν κάνει διάκριση μεταξύ των τύπων περιπτώσεων

που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο της σχετικής εκτιμήσεως. Ακόμη σημαντικότερο, δεν περιορίζει αυτήν την εκτίμηση στις συνθήκες της αγοράς, αποκλείοντας οποιαδήποτε εκ μέρους της Επιτροπής ανάλυση της καταστάσεως στην οποία βρίσκεται η επιχείρηση. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή δικαιούνταν να λάβει υπόψη το γεγονός ότι, λόγω της εντάξεώς της στον όμιλο Permasteelisa, η Solar Tech δεν αντιμετώπιζε τις τυπικές δυσκολίες των ΜΜΕ. Και για να επαναλάβω ακριβώς τη διατύπωσή της, «η καθαρά τυπική τήρηση των κριτηρίων αυτών δεν αποτελεί επαρκές στοιχείο για να αιτιολογήσει την προσαύξηση της προβλεπομένης ενίσχυσης υπέρ των ΜΜΕ η οποία, όπως αναφέρθηκε, πρέπει να προορίζεται αποκλειστικά για τις επιχειρήσεις που πάσχουν από τα μειονεκτήματα που συνδέονται με το μέγεθός τους. Όμως, η Solar Tech δεν πάσχει από τα μειονεκτήματα αυτά λόγω των δεσμών της με την Permasteelisa»²². Τέλος, όπως υπογραμμίζει η Επιτροπή, υφίστανται βάσιμοι λόγοι για την εμμονή σε μια πλέον περιορισμένη ενίσχυση για τις επιχειρήσεις που δεν είναι, στην πραγματικότητα, ΜΜΕ, και τούτο στο μέτρο που μια τέτοια ενίσχυση είναι δυνατό να δημιουργήσει περισσότερες στρεβλώσεις στην αγορά.

44. Κατά συνέπεια, είμαι πεπεισμένος ότι η Επιτροπή, κατά την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως που διαθέτει βάσει της τετάρτης παραγράφου του σημείου 4.2.1 του πλαισίου ΜΜΕ, δικαιούνταν, για τον λόγο αυτό, να αρνηθεί την προσαύξηση της εντάσεως της ενισχύσεως.

21 — Η υπογράμμιση δική μου.

22 — Αιτιολογική σκέψη 44 της αποφάσεως.

45. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή δεν προέβη ούτε σε εσφαλμένη ερμηνεία ούτε σε κακή εφαρμογή των κριτηρίων που επιτρέπουν την προσαύξηση της εντάσεως της ενισχύσεως διασφαλίζοντας ότι δεν έπρεπε αυτή να χορηγηθεί σε επιχείρηση ενταγμένη σε μεγάλο όμιλο μη πάσχοντα από τα μειονεκτήματα που χαρακτηρίζουν τις ΜΜΕ. Για τους λόγους αυτούς, το πρώτο σκέλος του λόγου πρέπει, όπως είναι επόμενο, να απορριφθεί.

46. Ωστόσο, θα πρέπει να κάνω και μια τελευταία παρατήρηση.

47. Τόσο στις γραπτές παρατηρήσεις όσο και κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η Επιτροπή προέβαλε επίσης το επιχείρημα ότι στην περίπτωση της Solar Tech οι προϋποθέσεις υπό τις οποίες μπορούσε να χορηγηθεί προσαύξηση της εντάσεως της ενισχύσεως δημιουργήθηκαν κατά τρόπο τεχνητό και ότι μια τέτοια ενέργεια ισοδυναμεί με «κατάχρηση δικαιώματος».

48. Μολονότι αμφιβολίες σχετικά με πιθανή καταστρατήγηση του ορισμού της ΜΜΕ προέκυψαν στο πλαίσιο της απόφασεως για την κίνηση της διαδικασίας του άρθρου 88, παράγραφος 2, η προβαλλόμενη απόφαση δεν φαίνεται να στηρίζεται σε ένα τέτοιο συμπέρασμα. Ως εκ τούτου, το επιχείρημα αυτό δεν μπορεί να προβληθεί από την Επιτροπή στο πλαίσιο της παρούσας προσφυγής και, επομένως, δεν υπάρχει κανένας λόγος για να εξεταστεί.

I - 4372

Η προβαλλόμενη παράβαση του άρθρου 88 ΕΚ

49. Στη συνέχεια, η Ιταλική Κυβέρνηση επικαλείται παράβαση του άρθρου 88, παράγραφος 1, ΕΚ, δυνάμει του οποίου η Επιτροπή σε συνεργασία με τα κράτη μέλη εξετάζει διαρκώς τα καθεστώτα ενισχύσεων που υφίστανται στα κράτη αυτά και προτείνει στα τελευταία τα κατάλληλα μέτρα που απαιτεί η προοδευτική ανάπτυξη και η λειτουργία της κοινής αγοράς.

50. Το επιχείρημα αυτό ερείδεται στην αρχή ότι η Επιτροπή, παρεκκλίνοντας από τη σύσταση και από το πλαίσιο ΜΜΕ, έχει παραβεί τις υποχρεώσεις της. Ωστόσο, όπως έχω ήδη εκθέσει ανωτέρω, η Επιτροπή δεν έχει παρεκκλίνει, κατά την γνώμη μου, από τα κείμενα αυτά.

51. Κατά συνέπεια, και το αίτημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.

Η προβαλλόμενη παράβαση των αρχών της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και της νομικής ασφάλειας

52. Τέλος, η Ιταλική Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι η απόφαση αφενός προσβάλλει τη δικαιολογημένη εμπιστοσύνη της Solar Tech και αφετέρου παραβιάζει την αρχή της νομικής ασφάλειας.

53. Με την επιχειρηματολογία της, η Ιταλική Κυβέρνηση διατείνεται ότι η Solar Tech δικαιούνταν να δώσει εμπιστοσύνη στις συγκεκριμένες επιταγές της συστάσεως και του πλαισίου ΜΜΕ, οργανώνοντας έτσι τη νομική κατάστασή της. Ως εκ τούτου, ήταν εύλογο να ελπίζει ότι, τηρώντας αυτές της επιταγές, θα της χορηγούνταν προσαύξηση της εντάσεως της ενισχύσεως. Η νέα ερμηνεία της Επιτροπής έβλαψε αυτή την εμπιστοσύνη δημιουργώντας επίσης μια κατάσταση αβεβαιότητας σχετικά με τις προϋποθέσεις εφαρμογής του ισχύοντος επί των ΜΜΕ κοινοτικού καθεστώτος.

54. Δεν συμφωνώ με την άποψη αυτή.

55. Πράγματι, δεν θα ήταν λάθος να λεχθεί ότι, γενικώς, μια επιχείρηση που πληροί τις επιταγές και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στις κατευθυντήριες γραμμές της Επιτροπής μπορεί ευλόγως να θεωρήσει ότι δικαιούται να τύχει του εν λόγω πλεονεκτήματος.

56. Ωστόσο, εν προκειμένω, και ενόψει ειδικότερα των ποικίλων δεσμών που υφίστανται μεταξύ του ομίλου Permastee-lisa και της Solar Tech δύσκολα θα μπορούσε κανείς να πιστέψει ότι η τελευταία ηδύνατο λογικώς να θεωρήσει ότι ικανοποιούσε τις ισχύουσες επί της ουσίας επιταγές, και τούτο στο μέτρο που ήταν σαφώς ενταγμένη στον όμιλο αυτό και δεν αντιμετώπιζε τα μειονεκτήματα τα οποία προσπαθεί να εξομαλύνει το ισχύον επί

των ΜΜΕ κοινοτικό καθεστώς. Αντιθέτως, ήταν προφανές ότι αν επιτρεπόταν προσαύξηση της εντάσεως της ενισχύσεως υπέρ της Solar Tech, τούτο θα είχε ως αποτέλεσμα την αλλοίωση του δεδομένου σκοπού της πολιτικής που υπόκειται της συστάσεως και του πλαισίου ΜΜΕ.

57. Το επιχείρημα δυνάμει του οποίου η Solar Tech δικαιούνταν λογικώς να ελπίζει ότι θα λάβει την προσαύξηση της εντάσεως της ενισχύσεως καθώς και αυτό κατά το οποίο έχει προσβληθεί η νομική ασφάλεια, προκαλούν και άλλες επιπλέον αντιρρήσεις.

58. Έστω και αν η Solar Tech μπορούσε να χαρακτηριστεί ως ΜΜΕ δυνάμει του κοινοτικού καθεστώτος, η σχεδιασθείσα ενίσχυση έπρεπε, παρ' όλ' αυτά, να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή για να εξεταστεί απ' αυτήν, όπως ρητώς αναγνωρίζει η Ιταλική Κυβέρνηση στο Secondo Protocollo περί χορηγήσεως της ενισχύσεως στην Solar Tech, σύμφωνα με το πολυτομεακό πλαίσιο²³. Έστω και αν αφορούν ενίσχυση χορηγηθείσα στο πλαίσιο ενός καθεστώτος ενισχύσεων περιφερειακού σκοπού που έχει προηγουμένως κοινοποιηθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή, τα μνημονευόμενα στο πολυτομεακό πλαίσιο σχέδια πρέπει να κοινοποιηθούν εκ νέου και να υποβληθούν σε εξονυχιστικό έλεγχο. Ο αναγνωριζόμενος από το πλαίσιο αυτό στόχος είναι ο περιορισμός των δυσμενών αποτελεσμάτων στον ανταγωνισμό που θα μπορούσαν να προκύψουν από μια περιφερειακή ενίσχυση σε σημαντικά σχέδια επενδύσεων υπέρ μεγάλων γενικώς εταιριών.

23 — Βλ. ανωτέρω σκέψη 16.

59. Κατά συνέπεια, δεν ήταν δυνατό να υπολογίσει κανείς σε ευνοϊκή εξέλιξη της εξετάσεως της Επιτροπής, ειδικότερα όσον αφορά την προσαύξηση της εντάσεως της μεγίστης ενισχύσεως που μπορούσε να χορηγηθεί στις ΜΜΕ δυνάμει του πλαισίου. Έστω και αν μια επιχείρηση χαρακτηρίζεται ως ΜΜΕ, η Επιτροπή δεν υποχρεούται να εγκρίνει την προσαύξηση αυτή. Απλώς έχει τη δυνατότητα να πράξει κάτι τέτοιο. Ενόψει του σκοπού

του πολυτομεακού πλαισίου και των χαρακτηριστικών της Solar Tech, ήταν, κατά τη γνώμη μου, απολύτως προβλέψιμο ότι η Επιτροπή θα αρνούταν να δώσει την έγκρισή της.

60. Κατά συνέπεια, και το αίτημα αυτό πρέπει να απορριφθεί.

Πρόταση

61. Ως εκ τούτου, το Δικαστήριο πρέπει:

- 1) να απορρίψει την προσφυγή·
- 2) να καταδικάσει την Ιταλική Κυβέρνηση στα δικαστικά έξοδα.